

גזענות, שנאת-זרים ואמצעי התקשורת

לקראת מתן כבוד והבנה
לכל הדתות והתרבויות

סמינר של האיחוד האירופי
במסגרת השותפות האירופית-ים-תיכונית
וינה, 22-23 מאי 2006

אורגן ע"י:

- הנשיאות האוסטרית של האיחוד האירופי
- הנציבות האירופית
- מרכז הניטור האירופי לגזענות ושנאת-זרים (EUMC)

דו"ח מסכם

גזענות, שנאת-זרים ואמצעי התקשורת: סמינר EUROMED בוינה, 22-23 במאי 2006

הערה: דו"ח זה נכתב ונערך על ידי הנציבות האירופית ומרכז הניטור האירופי לגזענות ושנאת-זרים (EUMC). הדעות והמידע הנכללים בו אינם משקפים בהכרח את המדיניות וההשקפות של הנציבות האירופית או של EUMC.

מבוא

הגזענות היא האיום הכבד ביותר מצד

האדם על האדם – מירב השנאה עקב מזער הסיבה

אברהם ג'. השל

בחודשי 2006 הראשונים היינו עדים לויכוח לוחט על תפקידם ואחריותם לא רק של אמצעי התקשורת, אלא גם של המשתתפים הפוליטיים והחברתיים, במערכות יחסים בין-תרבותיות. מה שנקרא "משבר הקריקטורות", בעקבות פרסומן של קריקטורות המציגות את הנביא מוחמד בעיתון דני, עורר דיון בינלאומי נוקב אודות חופש הביטוי, התבטאויות שנאה והשפעת אמצעי התקשורת על מערכות יחסים בין-תרבותיות.

ואולם, ויכוח זה צריך שיתרחב מעבר למאורעות האחרונים כך שיכלול דיון בסוגיות הקיימות זה מכבר של התבטאויות גזעניות וקסנופוביות וצורות אחרות של אי-סובלנות, כולל נגד אמונות דתיות ולא-דתיות. אתגרים אלה מעסיקים את השותפים האירופיים-ים-תיכוניים מאז חתימת הצהרת ברצלונה בשנת 1995.

הגנה על אנשים מפני התבטאויות גזעניות וקסנופוביות היא עקרון-יסוד של כל חברה דמוקרטית. דיבורי שנאה חותרים תחת חופש הביטוי: דיבורי שנאה והסתה מכוונים מטבעם לגרום רעה לאנשים או לקבוצות אנשים. הגנה מפני דיבורי שנאה חייבת להתקיים יד ביד עם הזכות לחופש ביטוי – רק יחד הן עושות את הדמוקרטיה לבעלת משמעות.

מעבר לסעד הסופי של תביעה משפטית נגד התבטאויות גזעניות, אילו דרכים אחרות נוכל לבחון? האם לא נוכל לעבוד יחד עם אמצעי התקשורת ולעודד אותם לחפש הזדמנויות לשיפור רמות הדיווח והעריכה העיתונאיות, וליישם קודי התנהגות עצמיים? כל המשתתפים יוכלו להרוויח הרבה מכך שאמצעי התקשורת יעבדו בצורה הדוקה יותר עם החברה האזרחית ועם ארגוני דת ואמונה.

דו-שיח פתוח ומכליל הוא הדרך הטובה ביותר להתמודד באתגר של הגזענות ושנאת-הזרים, ולקדם את חופש הביטוי מצד אחד ואת הכבוד לאמונות דתיות מצד שני. זה מה שהסמינר האירופי-ים-תיכוני על 'גזענות, שנאת-זרים ואמצעי התקשורת' קבע לעצמו כמטרה. הוא הציע למשתתפיו בימה לדו-שיח זה, ובעת ובעונה אחת עודד אותם להגיש הצעות מעשיות

לטיפול בבעיות הרבות והקשורות של גזענות וקסנופוביה. דו"ח זה מסכם את הדיונים וההצעות הללו.

כעת יש להמשיך בדרך זו. לפיכך, אנו מקבלים על עצמנו מחויבות לפעול להשגת יעד זה, ותוך שותפות הדוקה עם כל בעלי-הענין המעורבים בכך – עיתונאים וארגוני מדיה – לשקול כיצד, יחדיו, נוכל להפוך הצעות אלה לפעולות.

ביאטה ווינקלר
מנהלת
EUMC

בניטה פררו-וילדנר
נציב אירופי
יחסי-חוץ ומדיניות
שכנות אירופית

הנס ווינקלר
שר המדינה
משרד החוץ
אוסטריה

סיכום הועידה

השותפות האירופית-ים-תיכונית מקדמת מזה זמן רב דו-שיח בין תרבויות באיחוד האירופי ובמדינות דרומיות ים-תיכוניות¹. יד ביד עם יעדיה הפוליטיים והכלכליים של השותפות, נעשים מאמצים מתמידים לטפח דו-שיח בין-תרבותי ובין-דתי. בעת ובעונה אחת, נעשה חיפוש אחר דרכים לחיזוק היוזמות שמטרתן מלחמה בגזענות ובשנאת-הזרים ובצורות אחרות של חוסר-סובלנות, כולל נגד אמונות דתיות או בלתי-דתיות. מלכתחילה, יוזמת 'אירומד ואמצעי-התקשורת' הדגישה קסנופוביה וגזענות כאחד מתחומי-המפתח להתמקדות ולפעולה בדו-השיח ובהתקשרות עם אנשי מדינה מובילים מהאזור.

סוגיות אלה הביאו לעריכת הועידה האירופית-ים-תיכונית "גזענות, שנאת-זרים ואמצעי התקשורת: לקראת מתן כבוד והבנה לכל הדתות והתרבויות", אשר התקיימה בתאריכים 23-22 במאי 2006 בוינה בחסות הנשיאות האוסטרית של האיחוד האירופי, בשיתוף-פעולה עם הנציבות האירופית ומרכז הניטור האירופי לגזענות ושנאת-זרים (EUMC).

למעלה מ-100 נציגי החברה האזרחית, אנשי מדינה ועיתונאים מובילים מאירופה, צפון אפריקה והמזרח התיכון התכנסו כדי להחליף דעות על הבעיה המשותפת של גזענות והתבטאויות שנאה, לפתח הצעות פרגמטיות ומעשיות ולבחון יחד כיצד יכולה להיות לאמצעי התקשורת השפעה חיובית על היחסים בין התרבויות. המשתתפים ייצגו כמעט את כל מדינות האיחוד האירופי ואת כל השותפים הים-תיכוניים של האיחוד האירופי.

הנושאים שנדונו כללו: שיפור רמות הדיווח וקבלת-האחריות של עיתונאים; מדיניות הפיקוח העצמי באיחוד האירופי ובמדינות ים-תיכוניות דרומיות; השפעת הדיווחים באמצעי התקשורת על מיעוטים אתניים ודתיים; סטריאוטיפים שליליים (במכוון או שלא-במכוון); נהלי העסקה בענף המדינה; איזון בין חופש הביטוי והגנה מפני התבטאויות שנאה; ושימוש טוב יותר במומחיות ובנסיון הקיימים בחברה האזרחית.

אחרי החלפת השקפות פתוחה, סקרו משתתפי הועידה בין השאר את השיפורים האפשריים בנהלי ובמבני ענף העיתונאות העשויים להגביר את ההבנה בנושא הבדלים תרבותיים. הושג קונצנזוס בנוגע לכך שחופש הביטוי כרוך באחריות. בעוד שהיתה מודעות לגבי תפקידן של מערכות פיקוח, הדגש לכל הדרך היה על פיקוח עצמי אפקטיבי באמצעות גופי תיקון פנימיים של המדינה. הובעו גם קריאות מצד עיתונאים ללמוד (יותר) על תחום השונות התרבותית והדתית כחלק מהכשרתם המקצועית.

¹ השותפות האירופית-ים-תיכונית כוללת 35 חברים: 25 מדינות-חברות של האיחוד האירופי ו-10 שותפים ים-תיכוניים (אלג'יר, מצרים, ישראל, ירדן, לבנון, מרוקו, הרשות הפלסטינית, סוריה, טוניס ותורכיה). ללוב יש מעמד של משקיפה מאז 1999.

הדו"ח הנוכחי מסכם את הפעולות והפעילויות שזוהו אשר אותן ניתן להמשיך בצורה חיובית ומעשית כדי לטפל בסוגיות הנידונות. מימצאים אלה יהפכו כעת לחלק מתיק ההמלצות של יוזמת 'אירומד ואמצעי-התקשורת', לשם פיתוח נמשך והעברה אפשרית לתכניות ופרוייקטים בעתיד. כאשר הדבר נאות, הם גם יוצגו בפני ארגונים ופורומים בינלאומיים רלבנטיים.

המלצות המפתח התמקדו בתחומים הבאים, והתרכזו על קו משותף שעבר כחוט-השני דרך הועדה, דהיינו איך לדווח בצורה יותר מקיפה ומאוזנת אודות סוגיות הנוגעות לגזע, אתניות ואמונה תוך כיבוד חופש הביטוי ועצמאות עיתונאית:

- מתן ייצוג טוב יותר לבני המיעוטים בחדרי-חדשות, באמצעות הכשרה והעסקה בצורה מכוונת;
- יותר שונות במסגרת שידורים לציבור הרחב ובתכניות עובדתיות;
- דאגה לכך שהכשרה בתחום ההבנה הבין-תרבותית תהיה מרכיב סטנדרטי של ההשכלה העיתונאית;
- מערכות קשרים והתחלקות במידע ונהלים טובים בין אמצעי תקשורת מאזורים שונים (בסגנון "ערים תאומות", החלפת תכניות, הדרכה, פורומים ומגע קבוע);
- יותר דו-שיח בין קבוצות אתניות, דתיות ותרבותיות לבין אמצעי התקשורת כדי לשפר את איכות הדיווח, להיות מודעים בצורה מלאה יותר לרגישויות מסביב לנושא היחסים הבין-תרבותיים ולהימנע מסטריאוטיפים שליליים ושימוש בלשון המסיתה לשנאה;
- פיקוח עצמי משופר ויותר יוזמות עצמיות של אמצעי התקשורת כדי לקדם תקנים אתיים ומקצועיים בתחום הדיווח העיתונאי;
- דגש חזק יותר על דיווח מקיף, כולל השמעת קולותיהם של המיעוטים והדגשת יוזמות בין-תרבותיות חיוביות ודוגמאות של נהלים טובים;
- המשך תמיכה ברמה האירופית לדו-שיח בין תרבויות וליוזמות בין-דתיות;
- פורום לבעלי המדיה לצורך דיון בגזענות, שנאת זרים וסוגיות הנוגעות לנ"ל והשפעת הדיווח באמצעי התקשורת על יחסים בין תרבויות.

מסקנות, המלצות והצעות לפעולה

הועידה הביאה להמלצות קונקרטיות ומעשיות לגבי הדרכים בהן ניתן להתמודד בבעיה המשותפת של גזענות או התבטאויות שנאה, וכיצד לקדם הבנה וכבוד בין תרבויות.

הסיכום שלהלן מונה את ההצעות העיקריות לפעולה, אשר מופנות אל בעלי-הענין השונים.

הסיכום אינו מסוגל לתאר לעומק את ההיבטים הספציפיים של כל אזור ומדינה אשר הוצגו בפני הועידה. לפיכך, יתכן שכמה מההמלצות הכלליות יותר אינן רלבנטיות במידה שווה לכל המדינות המהוות את אזור אירומד. מטרתו של הסיכום היא לתת מבט כולל על הפעולות אותן המשתתפים ראו כנחוצות באזור כולו.

1.1 הצעות המופנות לשיקולם של ארגוני מדינה

חיזוק הפיקוח העצמי והתקנים האתיים

גופים פנימיים של ארגוני מדינה מסוגלים למלא תפקיד בונה בהליכי פיקוח עצמי בענף ובחיזוק התקנים האתיים, בד בבד עם כיבוד העצמאות העיתונאית. הם יכולים לנטר עמידה בקודי ההתנהגות הקיימים ולשפוט תלונות מצד הציבור. כדי להבטיח שגופי טיפול בתלונות נגד עיתונים, אומבוסמנים של המדינה וגופי פיקוח עצמי אחרים יהיו אפקטיביים, המשתתפים מציעים שארגוני המדינה:

- יבטיחו שהפיקוח העצמי יהיה ידידותי למשתמש ויתבסס על קוד ברור ועל נוהל תלונות פשוט וללא תשלום; שגופי הפיקוח העצמי יפעלו במהירות ובצורה שקופה ויזכו לתמיכה מצד ענף המדינה, כך שתהיה אכיפה אמינה של ההחלטות;
- יוודאו שהפיקוח העצמי יהיה בולט יותר וידוע לציבור הרחב. יותר תיאום ופירסום ברמה האירופית, בשילוב עם יותר דו-שיח בין גופי הפיקוח העצמי משני צידי הים התיכון;
- יתחלקו בידע ובנסיון הקיימים באירופה לגבי מערכות פיקוח עצמי, עם המדינה במדינות ים-תיכוניות דרומיות;
- יתגברו את המודעות בקרב עיתונאים ועורכים אודות קודים ותקנים אתיים קיימים.

הבטחת שונות בקרב כח העבודה בענף המדייה

שונות בכח העבודה לא תוביל אוטומטית לייצוג טוב יותר של סוגיות המיעוטים בתכניות לציבור הרחב. עם זאת, הצלחה באמצעי התקשורת למספר גדול יותר של בני מיעוטים אתניים, תרבותיים או דתיים תבטיח שהענף ישקף בצורה סבירה את השונות בקהילה הרחבה. משאבי אנוש רב-תרבותיים עשויים גם להוות גורם בהצלחה הכלכלית של המדייה, מאחר שהם מאפשרים מתן שירותים לציבור ההולך ונעשה רבגוני יותר. המשתתפים מעודדים את המדייה המיועדת לציבור הרחב:

- לעשות שימוש בהוראות החקיקה נגד אפלייה, במקום שהיא קיימת, ולהגדיל את מספר העיתונאים בני המיעוטים באמצעות מדיניות שוויון הזדמנויות בשילוב עם פעולה חיובית (לדוגמה: העסקה מכוונת, מילגות, הכשרה);
- להקים מחלקות לענייני שונות שאחריותן היא לבצע בקורת שונות ולפתח תכניות פעולה בנושא שונות עבור ההנהלה;
- לחקור את האפשרויות שכישורים בין-תרבותיים יהיו דרישה מוחלטת להעסקת אנשי מקצוע בענף המדייה.

שותפות עם הקהילה הרחבה ועם קבוצות מיעוטים בהפקת תכניות

קיים צורך בהבנה טובה יותר בין הקהילה הרחבה לבין אמצעי התקשורת בנושאים הנוגעים להבדלים תרבותיים ודתיים. במיוחד, התקשורת עם קבוצות מיעוטים תעזור למדייה לשפר את איכות הדיווח העיתונאי, להיות מודעים לגמרי לרגישות הסובבת את היחסים בין תרבויות, ולהימנע מסטריאוטיפים שליליים. המשתתפים ממליצים למקצועני המדייה:

- לעשות שימוש מלא בשונות של מקורות המידע ולהשמיע את קולותיהן של קהילות מיעוטים ואת קולם של אלה שעליהם אמצעי התקשורת מדווחים ("ז", "א", פליטים, מהגרים, קבוצות דתיות);
- לפתח תכניות של תכניות אודות בני קהילות שונות וחיי היומיום שלהם (תכניות עובדתיות);
- להציג שונות כמאפיין רגיל של החברה הרחבה בתכניות פופולריות (תכניות דרמה).

דו-שיח ושיתוף-פעולה בין אנשי מדינה מתרבויות שונות

אנשי מקצוע בענף המדינה צריכים להמשיך ולדון בסטנדרטים של עריכה עיתונאית בנוגע ליחסים בין תרבויות. חילופי-דעות בינלאומיים מחזקים את המודעות להגבלות על חופש הביטוי הקיימות בחברות אנושיות שונות ומגבירים את הסולידריות בין עיתונאים. המשתתפים מציעים לארגוני המדינה:

- ליצור פורום עבור הבעלים של אמצעי תקשורת המוניים כדי לדון בסוגיות של גזענות ושנאת-זרים ובהשפעה שיש לדיווחים במדינה על יחסים בין תרבויות;
- לקדם חילופי מידע על נהלים טובים של עיתונאות אחראית ואתית, ולדון בדרכים להימנעות משימוש בשפה המסיתה לדעות קדומות, איבה ומתח בין-קהילתי (כולל תוך התייעצות עם מנהיגים קהילתיים);
- לאמץ "אמנת שונות", דהיינו הצהרה עם התחייבויות ספציפיות מצד המדינה (עם גיבוי פוליטי), ולדווח מדי שנה על ההתקדמות בנושא (בתאריך שהוכרז ל"יום השונות");
- להשתמש בתכניות "תאומים" בינלאומיות בין אנשי מדינה ולהרחיב אותן, עם התמקדות על עיתונאים צעירים כדי להבטיח שאנשי המקצוע של מחר ייחשפו לתרבויות שונות;
- לקחת חלק בהפקות בינלאומיות משותפות העשויות לשפר את ההבנה בין תרבויות;
- לתת יותר גישה וקשרים למומחים מהדרום באמצעי התקשורת בצפון ככותבי טורים מיוחדים, פרשנים וכו';
- למסד את שיתוף-הפעולה של אירומד בתחום המדינה באמצעות הקמת מזכירויות, רשתות או כלי מידע ספציפיים (כגון עלון חדשות לעיתונאיות).

1.2 הצעות לפעולה על ידי מוסדות להכשרת עיתונאים וגופים מקצועיים

תמיכה בהכשרה וחינוך בתחום השונות לעיתונאים ועורכים

מצויינות בהכשרתם וחינוכם של עיתונאים צריכה לחזק סטנדרטים מקצועיים ולהילחם בבורות אודות בעיות והבדלים תרבותיים. המשתתפים מעודדים את המוסדות המציעים השכלה עיתונאית (לדוגמה, מכללות לעיתונאות) ואת הגופים המקצועיים הרלבנטיים (אגודות ואיגודי עיתונאים):

- לזהות חסרים בתכניות ההוראה ולפתח יוזמות הכשרה ספציפיות לשיפור התמיכה בחינוך איכותי לגבי סוגיות של גזענות. יוזמות ההכשרה צריכות להיות מכוונות אל עורכים, עיתונאים העובדים במקצוע, פרופסורים לעיתונאות וגופי פיקוח עצמי;
- לעשות את ההכשרה בתחום השונות למרכיב סטנדרטי של תכניות הלימודים לעיתונאים, כולל למידה אודות הבדלים דתיים ותרבותיים;

- להושיט יד לקבוצות מיעוטים ולעודד את נוער המיעוטים לעסוק בעיתונאות כקריירה (לדוגמה, באמצעות מילגות);
- לפתח תכניות הכשרה המביאות אנשי מקצוע מה"צפון" ל"דרום" ולהיפך;
- ליצור ספרי הדרכה, ערכות כלים, אוצרות מונחים וחומר אחר ללמידה עצמית עבור עיתונאים (לדוגמה, 'כלי מקוון לעיתונאים הכותבים על הגירה', באתר www.emn.at/media).

1.3 הצעות לפעולה על ידי הקהילה הרחבה / קבוצות מיעוטים

בניית כישורי מדייה בקהילה הרחבה

ארגונים בקהילה הרחבה וקבוצות מיעוטים יהיו מסוגלים להשמיע את דעותיהם במדייה אם יצליחו לפתח אסטרטגיות תקשורת יוזמות ולספק לעיתונאים מידע עקבי ומהימן. דבר זה גם יעזור ללחום בתמונה הסטנדרטית של קהילות תרבותיות כגושים מונוליתיים. המשתתפים מציעים שהקהילה הרחבה:

- תבנה מערכות יחסי מדייה מפותחות באמצעות מינוי והכשרת דוברים ייעודיים המסוגלים להסביר את הסוגיות תוך שימוש בעגה עיתונאית ולדבר מטעם קהילות מיעוטים וקבוצות פגיעות;
- תיצור מדריכי מדייה אודות הקבוצות המגוונות באוכלוסייה הכוללים רקע, מקורות, נתונים מהימנים וכו' (לדוגמה: 'מוסלמים בריטיים: מדריך מדייה' באתר http://www.fairuk.org/docs/British_Muslims_Media_Guide.pdf);
- תפתח ותתמוך ביוזמות מדייה הבאות מתוך הקהילה הרחבה, כמקורות מידע חילופיים לאמצעי התקשורת הרגילים;
- תעודד נוער מיעוטים לעסוק בעיתונאות כקריירה.

חיזוק כישורי ניטור המדייה בקהילה הרחבה

הקהילה הרחבה מסוגלת למלא תפקיד-מפתח בהשגחה על אמצעי התקשורת. המשתתפים ממליצים על:

- פיתוח כישורים ויכולות בתחום ניטור הדיווחים במדייה וקשרי-גומלין עם גופי טיפול בתלונות (אומבוסמנים, גופי שוויון, מועצת העיתונאות) כדי לדווח על מקרי גזענות או התבטאויות שנאה.

1.4 הצעות לפעולה על ידי קהילות דתיות

פיתוח ופירסום יוזמות בין-דתיות חדשניות

למנהיגי דת יש מעמד מוסרי גבוה בקהילותיהם שלהם. לפיכך, הם מסוגלים למלא תפקיד מפשר חשוב ביחסים בין הדתות ובין התרבויות. יוזמות בין-דתיות חדשניות יכולות גם לתת לאמצעי התקשורת חדשות הראויות לפירסום ונושאים לכתבות. המשתתפים מציעים שמנהיגי קהילות דתיות:

- (א) יבצעו פרוייקט "תאומים" בקרב בתי-כנסת, כנסיות ומסגדים ויתמכו בהחלפת עלוני חדשות בין אתרי תפילה;
- (ב) יקימו תערוכות אודות דתות אחרות באתרי תפילה;
- (ג) ימשיכו ביוזמות בין-תרבותיות ובין-דתיות ויפרסמו אותן בקרב קהילותיהם שלהם.

1.5 הצעות לתמיכה על ידי מוסדות וקרנות אירופיים ובינלאומיים

מתן תמיכה למחקרים ובניית קשרים בתחום המדייה

מוסדות וארגונים אירופיים ובינלאומיים מסוגלים לקדם את תהליך דו-השיח בין אנשי מקצועות המדייה וקבוצות הקהילה הרחבה בדרך בת משמעות. סמינרים, ועידות וסדנאות בינלאומיים משפרים את החלפת הידע בין האזורים אודות תרבויות וערכים שונים, ותומכים בהעברתו לאוכלוסיה בכללה. המשתתפים מעודדים את המוסדות והארגונים האירופיים והבינלאומיים:

- לארגן סדנה / שולחן עגול לעורכים ראשיים ועורכים אחראיים מכל 35 מדינות אירומד לדיון בגזענות ושנאת-זרים במישור המדייה הגבוה ביותר;
- לממן את פירסומו של מסמך מדיניות עבור המדייה המתמקד על החוקים, המדיניות ונהלי העבודה הנוגעים לפיקוח ולנושא השונות;
- לתמוך בעריכתו של מסמך מדיניות ע"י אמצעי התקשורת של אירומד לגבי תקני עיתונאות משותפים;
- לתמוך ביצירת קשרים וביוזמות הכשרה כגון שונות ודיווח עיתונאי, אתיקה בפועל ויוזמות לעיתונאות אתית בצורה חוצת-גבולות;
- להמשיך בחילופי עיתונאים וביוזמות מדייה כגון פרס העיתונאי של אירומד לשונות תרבותית;
- לממן מחקרים הבוחנים את מציאותן וצורתן של התבטאויות מפלות באמצעי התקשורת ואת השפעתן של התבטאויות כאלה על התפיסות והעמדות הקיימות בקרב הציבור;
- לתמוך ביוזמות ובפרוייקטים בין-דתיים ובין-תרבותיים.

יצירת סביבה מטפחת לנהלים טובים של עריכה עיתונאית על ידי המדייה

מוסדות פוליטיים אחראים ליצירת מסגרת פוליטית וחוקית המקדמת שונות במדייה ופועלת לריסון הגזענות. המסגרת החוקית הבסיסית כבר קיימת, וכוללת בין השאר את האמנה האירופית לזכויות האדם (במיוחד סעיף 10), האמנה הבינלאומית לחיסול כל צורות האפלייה הגזעית, ובאיחוד האירופי – החקיקה נגד אפלייה הקיימת באיחוד. הנ"ל דורש השלמה באמצעות מנגנוני פיקוח שקופים ואפקטיביים על אמצעי התקשורת. המשתתפים מציעים שהמוסדות הפוליטיים:

- יכתיבו באופן ברור את תפקידם ומעמדם של מנגנוני הפיקוח על פי החוק ואת ההגנה על מנגנוני הפיקוח מפני התערבות בלתי-נאותה;
- יטפלו בסיבות היסודיות של הגזענות ושל דעות קדומות באמצעות מערכת החינוך, לדוגמה על ידי הנהגת מרכיבים בין-תרבותיים בתכניות הלימודים הבית-ספריות הסטנדרטיות;
- ייצרו קשרים בין שנים רשמיות של האיחוד האירופי ושל האו"ם המתמקדות בנושאים הרלבנטיים למאבק בגזענות ולשיפור ההבנה בין תרבויות, לדוגמה במהלך שנת אירופה לדו-שיח בין-תרבותי המוצעת ל-2008;
- ייסדו יום סובלנות דתית עולמי שיוכל להוות חלק ממבצע מדייה רחב יותר להסברת שלש הדתות שנבעו מאברהם אבינו.